

Pregledni članak
UDK 75.02:7.017.4

VIZUELNA KOMUNIKACIJA I SIMBOLIČKA INTELIGENCIJA

(Simbolika likovne drame)

Mr Sretko Divljan
Nezavisni univerzitet Banja Luka

Apstrakt

U ovom radu se razmatra struktura simboličkog govora i vizuelno opažanje likovnog dela kao sredstva sporazumevanja i uočavanja putem simboličke komunikacije. Vizuelnom komunikacijom i simbolikom možemo interpretirati vizuelnu simboliku ili likovnom analizom čitati sliku. Ekspresivnim doživljajem simbola ili slike stvaramo, događaje, zajedničke epizode i interpretiramo sliku i doživljaj. Simbolička analiza slike razvija kod učenika emocionalne doživljaje putem znaka ili simbola vizuelnih slika.

Cilj likovne i simboličke analize je identifikovanje njihovih sintaktičkih, semantičkih i pragmatičkih kreativno-intelektualnih vizuelnih karakteristika.

Ključne reči: *simbol, ekspresija, pragmatičko kreativni simbolički govor, vizuelno simbolički govor, proporcionalnost vizuelne i simbolične ekvivalentnosti u razvoju inteligencije.*

Abstract

In this paper we take into consideration the structure of the symbolic speech and visual perception of the work of art as the resource of communication and perception by the symbolic communication. The visual communication and the symbolic system may be used to interpret visual symbolic or we can use the art analysis in order to read the paint. By using the expressive experience of symbols or a painting we create events, mutual episodes and we interpret the painting and the experience as well. The symbolic analysis of a painting develops students' emotional experiences by using the signs or by using the symbols of the visual paintings'.

The purpose of the artistic and symbolic analysis is indentifying their syntactic, semantic and pragmatic creative and intellectual visual characteristics.

Key words: *symbol, expression, pragmatic and creative symbolic speech, visual symbolic speech, proportionality of the visual and symbolic equivalence in the process of the intellectual development.*

Vizuelna komunikacija ili simbolički govor

Simbolična upotreba likovnih misli nastaje kao jezička tvorevina pod utiskom onoga što se dešava oko nas i u nama. Kroz različita sredstva, jezičke i likovne forme, kod učenika izgrađujemo perceptivnu osjetljivost i prostorno simboličnu inteligenciju. Različitim simboličnim izražavanjem kod učenika podstičemo vizuelno-simboličnu kreativnost i individualnost. Ekspresivnom upotrebom simbola podrazumeva se da učenik razume konkretne simbolične životne situacije kao i utiske. Sa učenikom možemo komentarisati konkretne simbole ekspresije likovnog jezika i funkciju likovnog govora kroz estetsku analizu likovnog dela.

Učenici svoje emocije mogu izražavati na različite načine. Na primer, facijalno simboličkom ekspresijom. Vizuelne komunikacije putem emocija, su najsnažnije vizuelno sredstvo simbolične komunikacije i empatije. Kad simbolično opažanje, kroz psihološko dejstvo linija i boja, stavimo u kontekst kreativne simboličke komunikacije, čovek postaje vizuelna simbolička inteligencija.

Cilj likovne i govorne simbolike je ekspresije, sintaksički, semantički i pragmatički kreativno-vizu-elni simbolizam kao doživljaj i karakteristika identifikovanja.

Manastir Kurbinovo, i njegovo fresko slika-rstvo predstavljaju snažnu viziju ekspresionističkog slika-rstva.

Na freskama manastira Kurbinovo oseća se snažna ekspresija simb-oličkog slikarstva. Glava Marijina i Jelisavetina spojene su u jedan trougao, a trougao predstavlja sveto trojstvo: u ime oca, sina i svetog duha.

Susret Marije i Jelisavte, manastir Kurbinovo

Trougao je simbol božanstva. Umesto oreola, na pojedinim freskama, pojavljuje se Božija glava u trouglu. Spoj Marijine i Jelisavetine glave u jedan optički trougao, stvara sveto trojstvo koje je okruženo sa dva oreola i kružno postavljenim rukama, kao znakom večne, Božije radosti susreta i zagrljaja.

Izdužene, veličanstvene figure Marije i Jelisavete lebde u prostoru. Ruke i šake spojene su u kružni simbolički i emocionalni tok života. Sve što teče i treba da teče. Glave su spojene i čine jedinstvenu celinu, tj. u znaku srca koje je simbol ljubavi i istrajnosti. Na ovoj fresci do izražaja dolaze ekspresivno simboličke vizije. Slikar figure posmatra iz 'žablje' perspektive. Haljine Marije i Jelisavete lepršaju i igraju svoj razigrani valcer. Kroz maštovitu ekspresiju one lete. Oluja uskovitlanog pokreta stvara utisak drame i prisnosti susreta Marije i Jelisavete. Ljudski zagrljaj stvara u čoveku moć beskonačne želje i potrebe dodira kao simbola ljudske radosti u postojanju i ljubavi.

Simbolizam ima i svoju vremensku distancu kao i doživljajnu vrednost. Simbolička vrednost izražajnih elemenata u slikama zavisi od simbolike poruke kao i sižea slike.

Uparedimo dramu i simbolizam Kurbinova i Pikasove Gernike.

Gernika je drama i užas rata a susret Marije i Jelisavete je radost susreta i milost Božija.

Dvadeset šesti april 1937. godine, Gernika

Surova smrt

Jauci majke i snaga bika.

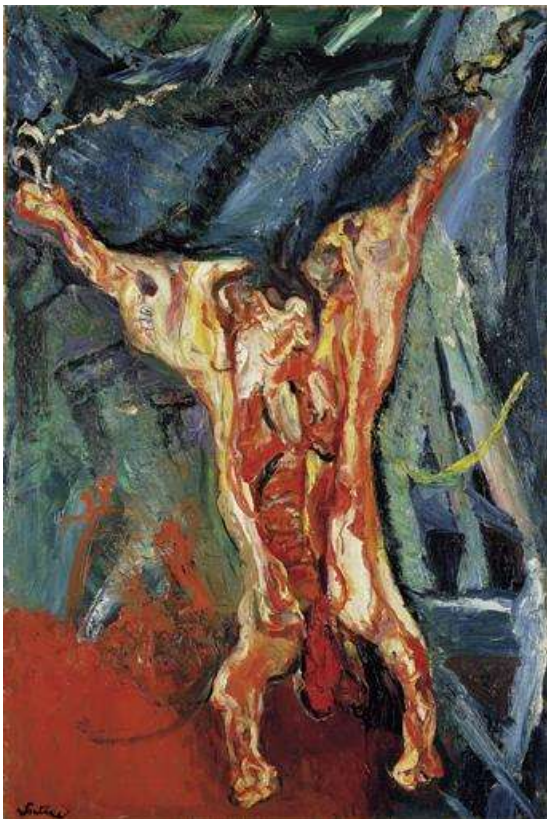
Čovek je ubio čoveka a tragediju maloumnu, naslikao je Pablo Pikaso. Kroz sliku provejevaju simboličke poruke no, tamo samo ćute raspeti Bog i razbacane ruke, glave i slomljeni mač po ubogim ulicama Gernike. Slomljeni mač označava kraj započetog rata.

U gluvoj noći avetinskoj, čovek je ubio svoju decu, a nečovečno delo prkosi ljudskom razumu. Ljudsko zlo 'izvire' iz glave čoveka.

Španija... Gernika.

Umrlo dete ište svoj život. Majka proklinje svet što njen život ne uzeše već zločinac čovek ubi dete njeno. Zašto čoveče ubi nevino biće?! Kopito konja je znak fašizma koje gazi čoveka i čovečanstvo. Masovno ubistvo! Šta je čovek? Gomila sirovog mesa? Meta za izjvljavanje? Da sve pobiješ i ostaneš sam na svetu? Nažalost, i to može biti čovekov san!

Konj, bik, petrolejka i siva neutralna u ovoj fašističkoj agoniji su znak ljudske malodušnosti. Poruka slike glasi: 'Ljudi tražite ljubav a ne smrt'. Gernika je spomenik nečovečnosti i vizue-lno ekspresivni govor protiv fašizma. Gernika je agonija i ironija ljudskog zla.

**Sutin,
Raščerečeni vo**

Raščerečeni vo od slikara Sutina je čovekovo zlodelo koje je učinjeno iz sušta-stvene potrebe opsta-nka, dok je Gernika zlodelo psihopate i čovekomrscia.

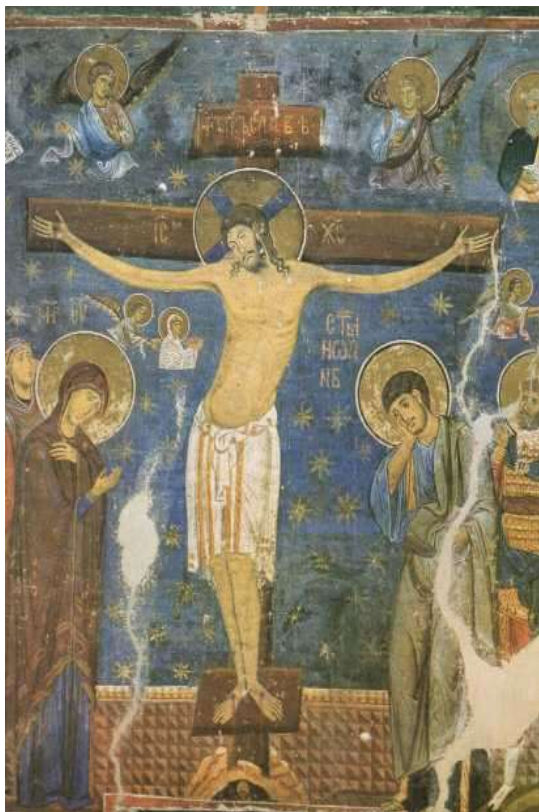
Raščerečeni vo je obilna hrana za čoveka.

Crvena agonija krvi i mesa nas podseća na Hristovo raspeće. Čovek raspeće može da vidi kao smrt, vaskrsenje i opstanak.

Na ovoj slici vidimo sukob toplih i hladnih boja. Hladne boje se optički udaljavaju a tople boje nam se optički približavaju. Analizom likovnog dela kod učenika otkrivamo primarnu empatiju, socijalnu svesnost i socijalnu spretnost likovne kreativnosti. Kroz gledanje likovnog dela učenik vrši socijalno samopredstavljanje. Gledanjem likovnog dela učenik kod sebe izgrađuje likovno podešavanje ili naštimavanje likovne pažnje.

Estetski gledano, Raspeće iz Studenice je istinsko remek-delo duhovne i anatomske vrednosti dok je Grinevaldovo raspeće ekspresija agonije života i smrti.

Anatomija ljudskog tela je kao struktura rečenice.

Na Grinevaldovom raspeću, zelena je u vidu đavola koji se ruga Hristosu.

Bogorodica je u zastrašujućem, devičanski belom plaštu ogrnuta.

Bela je simbol čednosti. Devičanski bol ukazuje na zlodela čoveka nad čovekom. Ko sebi daje za pravo da majci nasilno oduzme dete?! Zgrčene Hristove šake opominju čovečanstvo. S desne strane slike stoji Jovan krstitelj i pokazuje gde su vandali Hrista proboli. Belo jagnje pored Jovanovih nogu nosi krst. Krst i jagnje su simboli hrišćanstva...

Matias Grinevald, Raspeće

Rembrant van Rajn, Raščerečeni vo

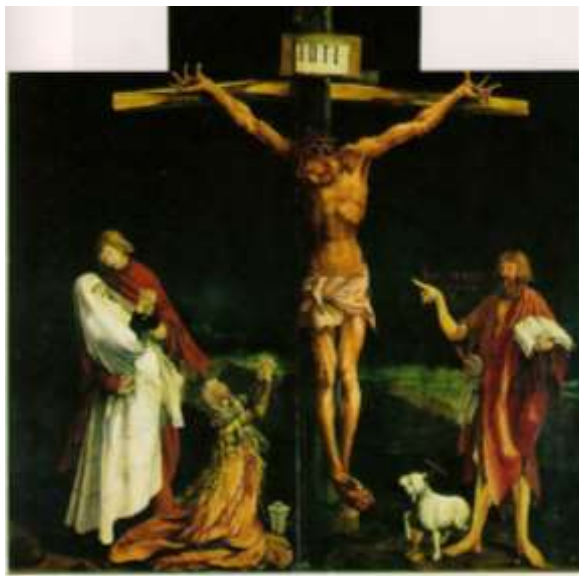
..No, tamo u tami života visi razapeti vo. Na golgoti života i smrti vo je okončao svoj život kao dobra hrana.

'Nadisaće' se vo vazduha svežeg do mile volje. Na golgoti ishrane, najbolji je podvarak i goveda pršuta. Moramo priznati da ni pihtije nisu loše...Toliko o hrani koju možemo napraviti od zaklanog vola. Važno je da vaspitač stvori vaspitno gledište zašto je slika važna za razvoj deteta. Slike dobijaju ulogu vaspitnog i obrazovnog karaktera.

Putem vizuelnih simbola kod učenika nastavnik stvara empatičku tačnost kao likovnu sveobuhvatnost. Likovni simboli su vizuelno razumevanje tuđih osećanja kao i razumevanje tuđih kreativnih misli.

Likovni simboli kod učenika mogu izazivati ljubav, moć i empatiju kao i likovni putokaz za skladan estetski odnos. Likovni elementi u jednom

likovnom delu upućuju učenika na protokonverzaciju. Likovna osećanja, koja su bila u nama dok smo bili deca, bila su glavna tema protokonverzacije, i ona ostaju i kao glavna tema likovno estetskog tumačenja likovnih dela.

Likovno delo ne može biti ne vaspitnog karaktera. Umetničko delo nas nadahnjuje istinom, kreativnošću, emocionalnom inteligencijom i umetničkom lepotom, tj. Estetikom. Kroz likovnu analizu dete stiče sposobnost razumevanja, gledanja, doživljavanja, estetskog procenjivanja i pamćenja. Učenika moramo podučavati umeću izražavanja svog odnosa prema umetnosti kroz odre-

đene karakteristične izraze. Važno je da ono spozna važnost estetske kritike kroz razgovor, čitanje, pisanje, slikanje i stvaranje uzajamnog estetskog odnosa i analize likovnih dela. Estetska analiza je prenošenje saznanog i doživljenog kroz estetsko i kreativno izražavanje.

Slikanje možemo nazvati i specifične vizuelno-emocionalne jezičke aktivnosti.

**Oplakivanje
Hrista,
Nerezi**

Gledanje likovnog dela je vaspitni po-stupak razvijanja sposobnosti emocio-nalne komunikacije. Važno je da deca eksplicitno razvijaju emocionalne poruke kroz likovne komunikacije. Likovno jezičko razmišljanje možemo razvijati i kao autentično–kreativne interakcije. Likovni elementi i potezi četkice u jednoj slici su likovne rečenice kao i estetska emocionalna misao.

Na fresci Oplakivanje iz Nereza, Bogorodica Hristovo umrlo telo drži na svom krilu. Crtež na ovoj fresci je naglašen i potencira dramu oplakivanja kao i ekspresiju unutrašnjeg govora tela.

Freske su svedoci savremenog života. Drama života i smrti prisutna je u predstavi Oplakivanja Hristosa. Vizuelna slika Oplakivanje Hrista je inspiracija za pisanje o ekspresionističkom doživljaju same agonije majke nad umrlim sinom.

Slika je pisana bojom a vizuelna misao je pisana linijama i rečima! Boje su fonetska struktura obojene atmosfere i kreativna artikulacija same slike.

Artikulacija boje označava čistotu tona i jasnoću atmosfere u jednoj slici. Likovno pričanje je oblik i metoda govorne komunikacije. Decu moramo podsticati da što češće likovno govore.

Likovni govor i analiza likovnih dela je shvatanje složene likovne misli ka likovno socijalnoj situaciji.

Za pozitivan razvoj socijalne simbolike važna je primarna empatija, tj. saosećanje sa drugima, osećanje za emocionalne signale.

Koje su likovne prednosti učenja vizuelne komunikacije putem likovnog dela i stvaranje simboličke inteligencije?

Rezime

U studiji se istražuje strategija vizuelne komunikacije u nastavi likovne kulture. Izdvojena su i analizirana likovna dela iz različitih stilova u umetnosti. Da bi učenici savladali estetsku analizu, čitava grupa mora pažljivo pratiti likovno simbolički govor jednog likovnog dela. Estetska analiza i komunikacija u likovnoj kulturi postaju nada za promenu. Neuronauka precizno pokazuje kako se odigrava deo tog estetskog procenjivanja i vayanja emocionalne inteligencije.

Literatura:

1. Goleman.D. (2008): Socijalna inteligencija, Geopolitka, Beograd
2. Divljan, S.(2009): Metodika nastave likovne kulture, NUBL, Banja Luka
3. Đukić-Dejanović,S.(1999):Milanovićev uvod u kliničku psihijatriju, Medicinski fakultet, Kragujevac